

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

THEORETICAL PRINCIPLES OF ACCOUNTING FOR FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY OF ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW

Дослідження теоретичних аспектів бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності підприємств у період воєнного стану є важливим досягненням у розумінні та адаптації облікових процесів до нових економічних та правових умов. Досліджено необхідність регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Визначено завдання та складові обліку зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Особлива увага приділена основним аспектам бухгалтерського обліку в умовах воєнного стану. Окреслено механізми та способи адаптації обліку зовнішньоекономічної діяльності в умовах війни. За результатами емпіричного дослідження визначено перспективи розвитку бухгалтерського обліку в цьому напрямі. Отримані результати можуть стати основою для розробки адаптивних методів обліку зовнішньоекономічної діяльності підприємств в кризових умовах.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, державне регулювання, експортно-імпорتنі операції, бухгалтерський облік, організація обліку, облік операцій, воєнний стан, механізми адаптації.

The study of the theoretical foundations of accounting for the external economic activities of enterprises under martial law is an exceptional achievement for understanding and adapting accounting to the new economic and legal realities reflected by the crisis situation. The purpose of this study is to identify the contemporary theoretical foundations of accounting for the external economic activities of enterprises under martial law, as well as the mechanisms and instruments for the adaptation of accounting for the external economic activities of enterprises under martial law. The paper uses dialectical, meta-physical, structural and logical, institutional, functional, and diagrammatic methods. It investigates the need to regulate foreign economic activity, and the duties and components of a company's foreign economic activity accounting. Since transaction accounting in the field of foreign economic activity under martial law requires special attention and adaptation to new realities, the author has identified the main aspects of the accounting of foreign economic activity of enterprises under martial law. Particular attention is paid to the main aspects of accounting for the external economic activities of enterprises under martial law. The clarification of the theoretical basis of accounting means of adaptation to the accounting of the external economic activities of enterprises under martial law. It is necessary to introduce effective mechanisms to improve their accounting. This would minimize the potential for adverse effects associated with disruption of business processes and ensure the accuracy of financial statements during crisis situations. Based on empirical research, the prospects for the development of accounting for the external economic activities of enterprises are determined. The results of the study will serve as a basis for developing an adaptive method of accounting for the external economic activities of enterprises, which will significantly improve the efficiency of their accounting and ensure the optimization of their accounting and reporting processes in crisis situations.

Key words: foreign economic activity, state regulation, export-import operations, accounting, organization of accounting, accounting of operations, martial law, adaptation mechanisms.

УДК 657:339.54

DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.14-46>

Вакулєнко В.Л.¹

к.е.н., доцент,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

Vakulenko Vitalii

National University of Life and Environment
Sciences of Ukraine

Постановка проблеми. У воєнний час компанії, які займаються зовнішньоекономічною діяльністю, стикаються з багатьма викликами, зокрема, коливання валютних курсів, зміни податкового та митного законодавства, порушення міжнародних відносин, а також високий рівень ризиків, особливо у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

У зв'язку з введенням воєнного стану у зовнішньоекономічній діяльності компаній можуть відбуватися суттєві зміни: тарифи можуть значно підвищуватися або зменшуватися, а коливання курсів валют істотно ускладнюють бухгалтерський облік.

Адаптація бухгалтерського обліку до умов воєнного стану необхідна для підтримки стабільності підприємства, забезпечення достовірності фінансової звітності та швидкого реагування на мінливі економічні умови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз сучасних досліджень свідчить про значний

інтерес науковців до питань бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Зокрема, варто зазначити таких науковців як О. Банчук-Петросова [1, с. 3], І. Кононов [2], І. О. Платонова [3, с. 125], С. Скрипник, О. Процевят, О. Воронова [4], досліджували особливості регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Такі науковці як А. С. Колєсніченко [5], І. Я. Максименко, Г. П. Питиляк [6, с. 87], В. Панасюк, І. Ткачук [7, с. 201], В. Ю. Гордополов [8, с. 215] розглядали питання обліково-аналітичного забезпечення не лише окремих видів міжнародних операцій, а й зовнішньоекономічної діяльності підприємств загалом.

Попри те, що науковці досліджували різні аспекти обраної проблеми, питання, що стосуються теоретичних засад функціонування системи бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності підприємств в умовах воєнного стану,

¹ ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7019-1832>

потребують подальшого розвитку, що й визначило актуальність цього дослідження.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення особливостей бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності підприємств в умовах воєнного стану. Це дослідження орієнтоване на розробку нових теоретичних основ обліку зовнішньоекономічної діяльності підприємств у період воєнного стану. Облік зовнішньоекономічної діяльності в умовах війни набуває особливої важливості для забезпечення стабільності компаній та точності їх фінансової звітності в умовах невизначеності. Вивчення цієї проблеми має велике значення як для наукових досліджень, так і для практичного застосування у воєнний час, що сприятиме створенню спеціалізованих методів обліку зовнішньоекономічної діяльності в таких умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Державне регулювання бухгалтерського обліку та контролю у сфері зовнішньоекономічної діяльності є важливою частиною механізму управління національною економікою, здійснюваного компетентними національними органами для реалізації економічної та міжнародної політики країни [9, с. 7]. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності набуває особливої важливості під час воєнного стану, що призводить до низки викликів, зокрема змін у міжнародній торгівлі, інвестиційних та фінансових потоках [10, с. 189]. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності формують інформаційну інфраструктуру управління бізнесом, створюючи комплексну систему підтримки бізнес-процесів [11].

Основними завданнями бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності підприємства є наступні (рис. 1).

Метою бухгалтерського обліку у сфері зовнішньоекономічної діяльності є забезпечення достовірності, прозорості та відповідності міжнародним стандартам, що дає можливість підприємствам ефективно взаємодіяти на світовому ринку та мінімізувати свої фінансові ресурси.

Серед складових бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності підприємств можна виділити методологічну, організаційно-технічну складові обліку зовнішньоекономічної діяльності та обліково-аналітичне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності [13, с. 42; 14, с. 175]. Бухгалтерський облік зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) має свої особливості, що зумовлені специфікою міжнародних економічних операцій та різними вимогами до бухгалтерського відображення цих операцій. Характеристика бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності представлена в табл. 1.

Вплив воєнного стану на бухгалтерський облік зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) в Україні є значним і складним. Надзвичайні обставини війни охоплюють низку аспектів, які змінюють процедури бухгалтерського обліку, оцінки операцій та фінансової звітності для зовнішньоекономічної діяльності. До основних напрямків впливу воєнного стану на бухгалтерський облік ЗЕД відноситься:

- зміни в законодавстві та податковому обліку. З введенням воєнного стану законодавство та оподаткування мають бути адаптовані до нової ситуації, що безпосередньо впливає на бухгалтерський облік;
- ризик невиконання контрактів та фінансова невизначеність;
- митні та логістичні проблеми (закриття або обмеження роботи митниць, у період воєнного стану, **транспортні проблеми**);

Таблиця 1

Ключові аспекти бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Фактори	Характерна особливість
Валютні операції та курсова різниця	Зовнішньоекономічні операції проводяться в іноземній валюті або мають з нею взаємодію. Всі операції в іноземній валюті мають бути обліковані за курсом Національного банку України на момент їх здійснення.
Митні та податкові аспекти	Митний контроль є продуктом зовнішньоекономічної діяльності. Операції, пов'язані з імпортом та експортом товарів, включаючи митні збори, ПДВ та ін.
Документообіг та контракти	Облік зовнішньоекономічної діяльності впливає на правильність рахунків (контрактів і документів), тому контракти та супутні документи ретельно перевіряються.
Податкові аспекти ЗЕД	Податковий облік зовнішньоекономічної діяльності потребує врахування міжнародних податкових угод та конвенцій, що спрямовані на уникнення подвійного оподаткування.
Облік та оцінка товарів	Облік імпортованих та експортованих товарів вимагає особливого підходу до інвентаризації та оцінки.
Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ)	Підприємства, що мають міжнародні зв'язки, можуть бути зобов'язані передаватися МСФЗ
Оцінка ризиків і забезпечення	Економічна діяльність за кордоном може бути пов'язана з ризиками, які вимагають додаткових заходів для мінімізації втрат.

Джерело: сформовано автором на основі [15]

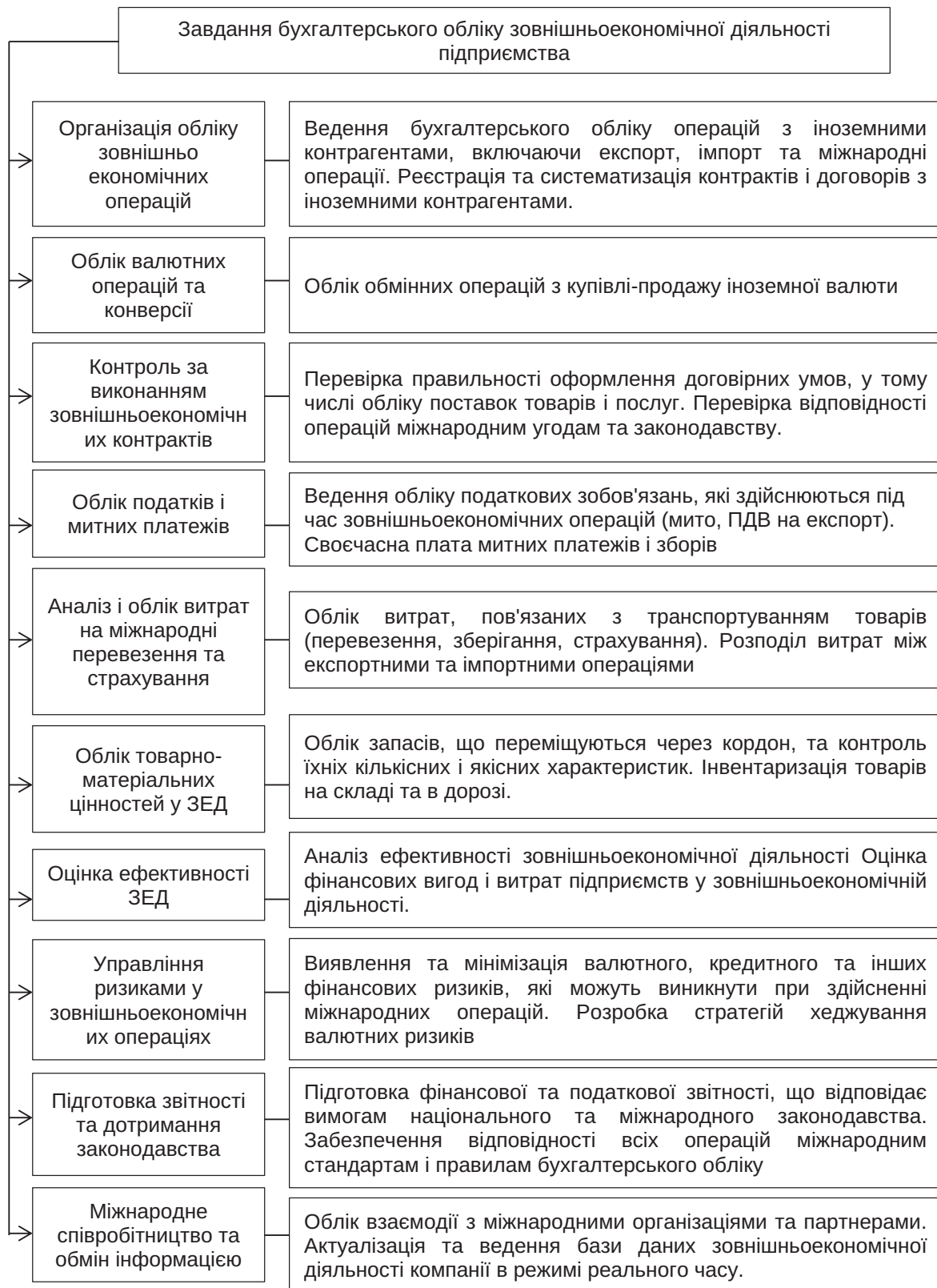


Рис. 1. Завдання бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Джерело: сформовано автором на основі [12]

– перегляд умов контрактів та форс-мажор;
– перехід на міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ);

– невизначеність щодо кредиторської та дебіторської заборгованості (ризик непогашення заборонності, перегляд умов кредитних угод).

Облік операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) в умовах воєнного стану потребує особливої уваги та адаптації до нових реалій. У зв'язку з нестабільною ситуацією, змінами в законодавстві та ринковими обмеженнями, бухгалтерські служби компаній змушені коригувати свої облікові процеси. Розглянемо основні аспекти, які потребують оновлення в обліку зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану (табл. 2).

Суб'єкти господарювання, в умовах воєнного стану, які беруть участь у зовнішньоекономічній діяльності, стикаються з багатьма ризиками та невизначеністю, необхідно запровадити ефективні механізми вдосконалення бухгалтерського обліку. Це допоможе мінімізувати ймовірність негативних наслідків, пов'язаних із порушенням бізнес-процесів, та забезпечити достовірність фінансової звітності в кризових ситуаціях.

У воєнний час компанії стикаються з необхідністю швидко реагувати на нові ризики, нові обмеження та форс-мажорні обставини. Це вимагає від бухгалтерів швидкого коригування облікових процедур та звітності, зокрема облікових оцінок активів, зобов'язань, доходів і витрат.

Основні механізми адаптації бухгалтерського обліку до умов воєнного стану можна поділити на кілька категорій (рис. 2).

В умовах воєнного стану бухгалтерський облік зовнішньоекономічної діяльності стикається з низкою викликів, які потребують швидких та ефективних рішень для мінімізації ризиків та забезпечення стабільності, вимагає адаптації облікової політики та процедур до надзвичайних обставин. В умовах постійних змін та викликів, пов'язаних з воєнним станом, перспективи розвитку бухгалтерського обліку вимагають від компаній та організацій здатності адаптуватися до нових ситуацій та зберігати ефект

Враховуючи швидкі зміни в економічній, політичній та технологічній сферах, бухгалтерський облік повинен стати більш гнучким, технічним та інноваційним. Нижче перераховані перспективи розвитку бухгалтерського обліку (табл. 3).

Перспектива розвитку бухгалтерського обліку вимагає від компаній значної гнучкості та готовності до постійних змін. Технології, автоматизація, інтеграція нових інструментів, професійний розвиток та адаптація до змін у законодавстві дозволять залишатися захищеними навіть у найбільш нестабільні часи. Водночас важливо не лише адаптуватися до поточних умов, а й активно готуватися до відновлення української економіки.

Отже, бухгалтерський облік зовнішньоекономічної діяльності підприємств, в умовах воєнного стану, потребує значних змін та адаптації,

Таблиця 2

Основні аспекти бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності підприємства в умовах воєнного стану

Фактори	Особливості	Приклад
Митні та валютні обмеження	Внаслідок воєнного стану митні процедури можуть бути змінені, а переміщення товарів через кордон може бути обмежене.	Митні обмеження, зміни у валютному контролі
Форс-мажорні умови та їх вплив на виконання контрактів	Зрозуміло, що введення воєнного стану автоматично створює форс-мажорні обставини, які можуть унеможливити виконання зовнішньоекономічних контрактів компаніями.	Оцінка форс-мажорних обставин, перегляд контрактів
Коригування оцінки активів і зобов'язань	На оцінку активів та зобов'язань може суттєво вплинути воєнний стан. Вони мають бути скориговані відповідно до нової ситуації.	Знецінення активів, амортизація
Проблеми з міжнародними платежами	В умовах воєнного стану міжнародні платежі можуть бути ускладнені.	Затримки в міжнародних розрахунках, оцінка валютних операцій
Коригування обліку дебіторської та кредиторської заборгованості	Здатність постачальників виконувати свої зобов'язання знаходиться під впливом воєнного стану	Проблеми з погашенням дебіторської заборгованості, проблеми з оплатою зобов'язань
Зміни у податковому обліку та звітності	Під час воєнного стану держава може запроваджувати тимчасові зміни в оподаткуванні та бухгалтерському обліку.	Податкові пільги та відстрочки, зміни в умовах імпорту та експорту
Забезпечення належної інформаційної прозорості	В умовах воєнного стану компанії повинні включати своєчасну та детальну інформацію у свою фінансову звітність.	Прозорість звітності, адаптація звітності

Джерело: авторська розробка

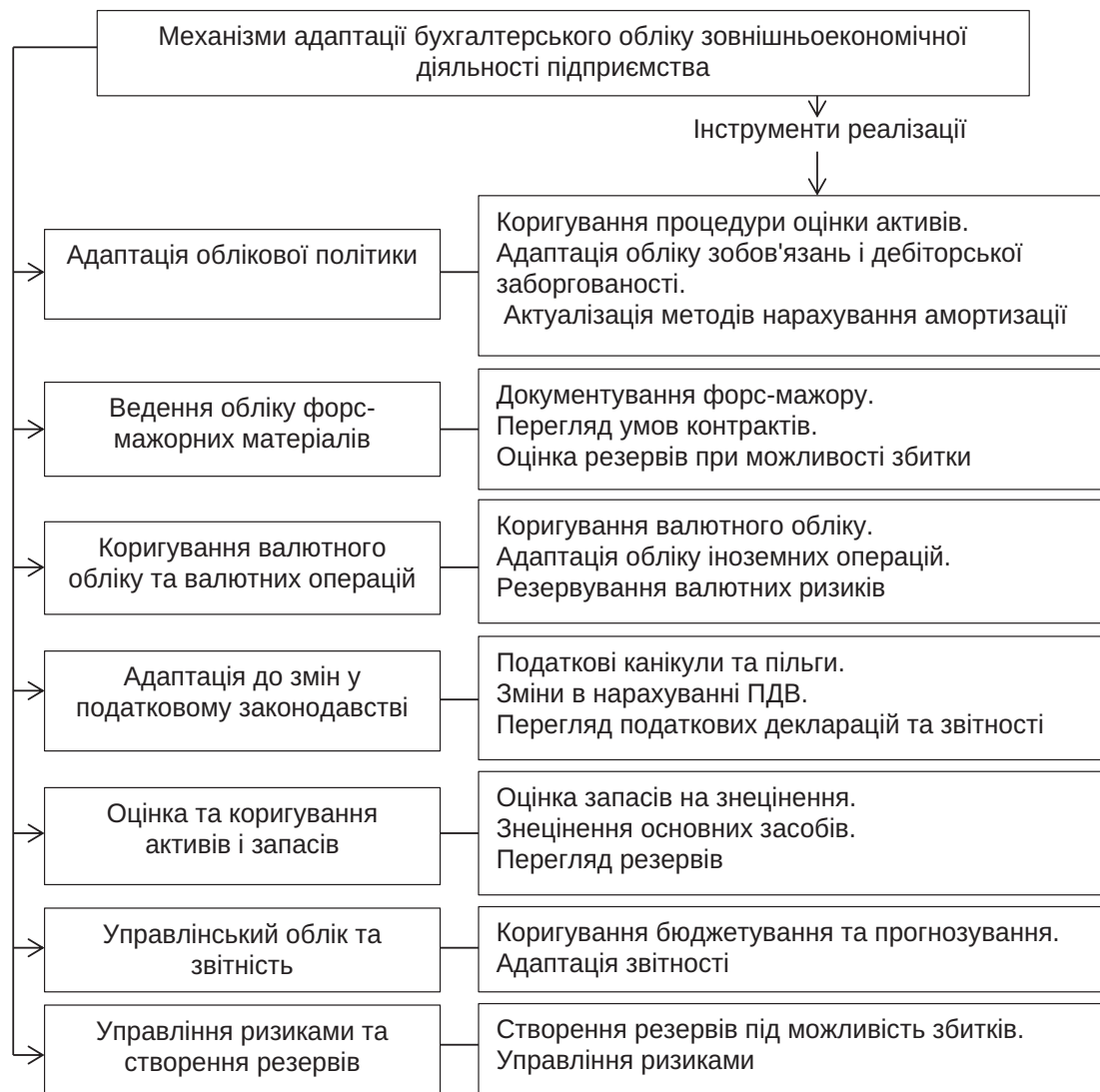


Рис. 2. Механізми та інструменти адаптації бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності підприємства в умовах воєнного стану

Джерело: авторська розробка

а припинення воєнних дій створює низку ризиків та викликів для нормального функціонування бізнесу. Щоб ефективно управляти обліком та звітністю в цих умовах, підприємствам необхідно визначити та запровадити відповідні механізми для вдосконалення своїх облікових процесів з метою забезпечення достовірності фінансової звітності та мінімізації ризиків для підприємства.

Висновки з проведеного дослідження.

Таким чином, бухгалтерський облік зовнішньоекономічної діяльності є складним і вимагає управління всіма аспектами, від валютних операцій до податкових і митних процедур. Тому від бухгалтерів вимагається знання міжнародних стандартів, розуміння законодавства та вміння вести детальний облік, щоб забезпечити достовірне та

відповідне відображення всіх операцій у фінансовій звітності. Бухгалтерський облік зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану може бути дуже складним і вимагає швидкого реагування на мінливі внутрішні і зовнішні обставини. Як наслідок, бухгалтерський облік вимагає гнучкості, здатності швидко реагувати на зміни та забезпечувати адекватну звітність відповідно до поточних вимог та ринкових реалій. Адаптація бухгалтерського обліку до умов воєнного стану є важливим аспектом забезпечення фінансової стабільності компаній, функціонування зовнішньоекономічної діяльності та прозорості звітності. Розробка нової теоретичної бази бухгалтерського обліку сприятиме підвищенню прозорості та достовірності фінансової звітності.

Перспективи розвитку бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Напрямки	Характерні особливості
Автоматизація та цифровізація облікових процесів	Використання програмного забезпечення для обліку та звітності (наприклад, SAP, 1C, QuickBooks). Впровадження автоматизованих методів збору даних з різних джерел (наприклад, банківські рахунки, митниця тощо). Інтеграція систем моніторингу фінансових потоків.
Інтеграція аналітики та штучного інтелекту (ШІ)	Передбачення фінансових ризиків та можливостей, пов'язаних зі змінами в економічному середовищі. Оптимізація витрат та підвищення ефективності управлінських рішень. Виявлення аномалій у фінансових даних та запобігання фінансовому шахрайству.
Гнучкість в обліку і звітності	Використання адаптивних моделей для оцінки та коригування вартості активів і запасів. Огляд методів ведення валютного обліку з урахуванням коливань валютних курсів особливо важливий для компаній зовнішньоекономічної діяльності. Застосування інструментів для швидкої адаптації до змін національного та міжнародного податкового законодавства
Підвищення рівня безпеки даних та кіберзахист	Впровадження систем шифрування та резервного зберігання даних для захисту. Використання технологій блокчейн для забезпечення прозорості та захисту від маніпуляцій з даними. Покращення кібербезпеки для захисту від несанкціонованого доступу до інформації.
Зміни в податковому обліку та звітності	Компанії повинні бути готовими до швидкої адаптації бухгалтерського обліку та звітності до нових податкових вимог. Зміни в політиці амортизації та визнання витрат можуть вимагати коригування методів бухгалтерського обліку.
Віддалена робота та онлайн-облік	Хмарні технології даватимуть змогу оцінювати звіти та отримувати дані з будь-якого місця. Віддалений доступ до облікової системи також дає можливість консультуватися з експертами в інших регіонах чи країнах або виконувати специфічні завдання.
Збереження фінансової стійкості підприємства	Бухгалтерський облік має бути інструментом для швидкої та точної оцінки фінансових результатів. Розробка стратегії підтримки ліквідності та управління витратами й інвестиціями з урахуванням обмежень і нестабільності економічних умов.
Інтеграція з МСФЗ	В умовах воєнного стану в Україні ці стандарти набувають особливої важливості для забезпечення прозорості та зміцнення довіри з боку міжнародної спільноти.
Підготовка до відновлення після війни	Оцінка пошкоджених активів та узгодження фінансової звітності. Визначення додаткових інвестицій та розробка планів для збільшення темпів відновлення.

Джерело: сформовано та доповнено автором на основі [16]

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

- Банчук-Петросова О. Механізми державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. *Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2022. № 4. С. 3–7. DOI: <https://doi.org/10.32851/tnv-pub.2021.4.1>.
- Кононов І. Нормативно-правове регулювання операцій зовнішньоекономічної діяльності. *Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія: міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф.* (Тернопіль, 28 травня 2021 р.) URL: <http://dspace.wnu.edu.ua/bitstream/316497/42582/1/%d0%9a%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%b2.pdf> (дата звернення: 30.01.2025).
- Платонова І. О. Теоретичні засади механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 13-14. С. 125–129. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.13-14.125>.
- Скрипник С., Процевят О., Воронова О. Особливості регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. № 38. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-47>.
- Колесніченко А.С. Організаційно-інституціональні аспекти обліку зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання. *Ефективна економіка*. 2020. № 2. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-105-2020.2.65>.
- Максименко І.Я., Пилияк Г.П. Особливості облікового відображення придбання та продажу валюти при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. *Агросвіт*. 2019. № 23. С. 87–91. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306%6792.2019.23.87>.
- Панасюк В., Ткачук І. Організація обліку зовнішньоекономічної діяльності в умовах повномасштабної війни. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2024, № 2. С.201-206. URL: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-328-50>. (дата звернення: 30.01.2025).
- Гордополов В. Ю. Оцінка стану організації та методики бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності підприємств. *БізнесІнформ*. 2018. № 2. С. 215–223. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=binf_2018_2_32 (дата звернення: 30.01.2025).
- Баришполь С. Ю. Особливості регулювання зовнішньоекономічної діяльності України в умовах війни. *Науковий вісник Ужгородського національ-*

ного університету. 2023. Випуск 48. С. 7-13. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2023-48-1>.

10. Лагунін С.С. Теоретичні аспекти державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. *Молодий вчений*. 2024. № 6 (130). С. 189-194. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6-130-24>.

11. Шугалій А. М. Особливості державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану: міжнародний досвід. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск № 67. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-53>

12. Болдовська К.П. Особливості та складові облікового забезпечення міжнародних операцій суб'єктів господарювання. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск № 35. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-35-33>.

13. Єлісеєва О., Байєр А. Аналіз та облік експортно-імпортних операцій виробничо-торговельного підприємства. *Управління змінами та інновації*. 2021. № 1. С. 42-47. DOI: <https://doi.org/10.32782/СМІ/2021-1-8>.

14. Коваль Л.В. Формування системи обліку окремих видів діяльності на рівні підприємства. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2020. № 4. С. 175-185. DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2020-4-12>.

15. Воскресенська Т., Вінярський Б. Формування обліково-аналітичного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємств в розрізі її видів. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-164>.

16. Кінзерська Н. Роль цифрових технологій у вдосконаленні обліку та контролю зовнішньоекономічної діяльності підприємств торгівлі. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск 69. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-56>.

REFERENCES:

1. Banchuk-Petrosova O. (2022) Mekhanizmy derzhavnoho rehulivannia zovnishnoekonomichnoi diialnosti [Mechanisms of state regulation of foreign economic activity]. *Tavriiskyi naukovyi visnyk - Tavriiskyi naukovyi visnyk*. Seriya: Publichne upravlinnia ta administruvannia, no. 4, pp. 3-7. DOI: <https://doi.org/10.32851/tnv-pub.2021.4.1>.

2. Kononov I. (2021) Normatyvno-pravove rehulivannia operatsii zovnishnoekonomichnoi diialnosti [Regulatory and legal regulation of foreign economic activity operations]. *Oblik, opodatkovannia i kontrol: teoriia ta metodolohiia*: mizhnar. nauk.-prakt. Internet-konf. (Ternopil, 28 travnia 2021 r.) Available at: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/42582/1/%d0%9a%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%b2.pdf> (accessed January 30, 2025).

3. Platonova I. O. (2020) Teoretychni zasady mekhanizmiv derzhavnoho rehulivannia zovnishnoekonomichnoi diialnosti [Theoretical Foundations of Mechanisms of State Regulation of Foreign Economic Activity]. *Investytsii: praktyka ta dosvid - Investments: practice and experience*, no. 13-14, pp. 125-129. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.13-14.125>.

4. Skrypnyk S., Protseviat O., Voronova O. (2022) Osoblyvosti rehulivannia zovnishnoekonomichnoi diialnosti v umovakh voiennoho stanu [Peculiarities of regulation of foreign economic activity under martial law]. *Ekonomika ta suspilstvo - Economy and society*, no.38. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-47>.

5. Koliesnichenko A.S. (2020) Orhanizatsiino-institutsionalni aspekty obliku zovnishnoekonomichnoi diialnosti subiektiv hospodariuvannia [Organizational and institutional aspects of accounting for foreign economic activity of business entities]. *Efektivna ekonomika - Efficient economy*, no. 2. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.2.65>.

6. Maksymenko I.Ia., Pytyliak H.P. (2019) Osoblyvosti oblikovoho vidobrazhennia prydbannia ta prodazhu valiuty pry zdiisnenni zovnishnoekonomichnoi diialnosti [Peculiarities of accounting for the purchase and sale of currency in foreign economic activity]. *Ahrosvit - Agrosvit*, no. 23. pp. 87-91. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306%6792.2019.23.87>.

7. Panasiuk V., Tkachuk I. (2024) Orhanizatsiia obliku zovnishnoekonomichnoi diialnosti v umovakh povnomashtabnoi viiny [Organization of accounting for foreign economic activity in a full-scale war]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu - Bulletin of Khmelnytsky National University*, no. 2. pp. 201-206. Available at: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-328-50> (accessed January 30, 2025).

8. Hordopolov V. Yu. (2018) Otsinka stanu orhanizatsii ta metodyky bukhhalterskoho obliku zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpriemstv [Assessment of the Organization and Methodology of Accounting for Foreign Economic Activity of Enterprises]. *Biznes-Inform - BusinessInform*, no. 2. pp. 215-223. Available at: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=U-JRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21ST-N=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=-FILA=&S21STR=binf_2018_2_32 (accessed January 30, 2025).

9. Baryshpol S. Yu. (2023) Osoblyvosti rehulivannia zovnishnoekonomichnoi diialnosti Ukrainy v umovakh viiny [Peculiarities of Regulation of Ukraine's Foreign Economic Activity in the Time of War]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu - Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*, vol. 48, pp. 7-13. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2023-48-1>.

10. Lahutin S.S. (2024) Teoretychni aspekty derzhavnoho rehulivannia zovnishnoekonomichnoi diialnosti v Ukraini [Theoretical aspects of state regulation of foreign economic activity in Ukraine]. *Molodyi vchenyi - A young scientist*, no. 6 (130), pp. 189-194. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6-130-24>.

11. Shuhaliy A. M. (2024) Osoblyvosti derzhavnoho rehulivannia zovnishnoekonomichnoi diialnosti v umovakh voiennoho stanu: mizhnarodnyi dosvid [Peculiarities of state regulation of foreign economic activity under martial law: international experience]. *Ekonomika ta suspilstvo - Economy and society*, vol. 67. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-53>.

12. Boldovska K.P. (2022) Osoblyvosti ta skladovi oblikovoho zabezpechennia mizhnarodnykh operatsii subiektiv hospodariuvannia [Features and components

of accounting support for international transactions of business entities]. *Ekonomika ta suspilstvo - Economy and society*, vol.35. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-35-33>.

13. Yeliseieva O., Baiier A. (2021) Analiz ta oblik eksportno-importnykh operatsii vyrobnycho-torhovelnoho pidpryemstva [Analysis and accounting of export-import operations of a manufacturing and trading enterprise]. *Upravlinnia zminamy ta innovatsii - Change management and innovation*, no. 1, pp. 42-47. DOI: <https://doi.org/10.32782/CMI/2021-1-8>.

14. Koval L.V. (2020) Formuvannia systemy obliku okremykh vydiv diialnosti na rivni pidpryemstva [Formation of an accounting system for certain types of activities at the enterprise level]. *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky - Economics, finance, management: topical issues of science*

and practice, no. 4, pp. 175–185. DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2020-4-12>.

15. Voskresenska T., Viniarskyi B. (2024) Formuvannia oblikovo-analitychnoho zabezpechennia zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpryemstv v rozrizi yii vydiv [Formation of accounting and analytical support for foreign economic activity of enterprises in terms of its types]. *Ekonomika ta suspilstvo - Economy and society*, vol. 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-164>.

16. Kinzerska N. (2024) Rol tsyfrovyykh tekhnolohii u vdoskonalenni obliku ta kontroliu zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpryemstv torhivli [The role of digital technologies in improving the accounting and control of foreign economic activity of trade enterprises]. *Ekonomika ta suspilstvo - Economy and society*, vol. 69. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-56>.